

LUX ET VERITAS

Vasario 16-oji ir Lietuvos gimtadieniai

Atkurtai
Lietuvai

Lietuvoje minimos trys valstybinės politinės šventės – Vasario 16-oji, Kovo 11-oji ir Liepos 6-oji. Kiekviena jų atspindi Lietuvos valstybingumo naujo etapo pradžią. Kelių valstybinių švenčių derinys nėra Lietuvos ypatybė. Antai Čekijos Respublikoje šalia Nepriklausomybės paskelbimo dienos (1918 m. spalio 28 d.) minima šv. Vaclovo diena (rugsėjo 28 d.), Vengrijoje panašiai švenčiama šv. Stepono diena (rugpjūčio 20 d.). Įtraukiant šias dienas į valstybinį kalendorių ne tik prisimenami šių šalių valstybingumo pradžią labai paveikę šventieji karaliai, bet ir apeliuojama į viduramžiškas valstybių šaknis pabrėžiant senosios ir moderniosios valstybės ryšį.

Istorijos procese svarbų vaidmenį vaidina tęstinumo kategorija. Viduramžiais susiformavusios Europos valstybės tik retais atvejais be didesnių sukrėtimų pasiekė Naujausius laikus. Kur kas dažniau natūrali raida būdavo nutraukiama ir tuomet iškildavo tęstinumo problema. Net ir suvokiant, kad grįžimas į ankstesnę padėtį nėra įmanomas, atmintis apie praeitį ir tęstinumo ilgesys stiprino pasiryžimą siekti laisvės. Todėl du didieji XX a. Lietuvos Nepriklausomybės dokumentai yra kartu ir Lietuvos politinio tęstinumo deklaracijos. Tai pat idėjos ir vaizduotės pergalė prieš smurtinę realybę. 1918 m. vasario 16 d. akte Lietuvos Taryba skelbė „atstatanti nepriklausomą demokratiniais pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje“. Šiame sakinyje įrašyta atmintis apie ankstesnę, XVIII a. pabaigoje su naikintą valstybę – Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę. Ikimoderniųjų laikų valstybė buvo luominė bajorų politinė bendruomenė. Ir nors tarp Vasario 16 d. akto signatarų buvo keli bajorai, tęstinumą užtikrino ne valstybinės santvarkos atkūrimo, bet politinio

Lietuvos savarankiškumo idėja. Taip naują valstybinę struktūrą kurianti ir neseniai suformuluota tautų apsisprendimo teisė besiremianti „Vasario 16-osios Lietuva“ tapatinosi ir su senąja Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės tradicija. Didysis kunigaikštis Vytautas ir Lietuvos Statutai tapo politiniais ir teisiniais šios atminties simboliais.

1940 m. dar kartą prievarta nutrūkus suverenaus valstybingumo raidai, nepriklausomybės atkūrimas ir valstybingumo idėjos tęstinumo palaikymas tapo svarbiausia užduotimi Lietuvoje ir išeivijoje. 1990 m. kovo 11 d. akte skelbiama, „kad yra atstatomas 1940 metais svetimos jėgos panaikintas Lietuvos Valstybės suvereninių galių vykdymas ir nuo šiol Lietuva vėl yra nepriklausoma valstybė“. Tačiau Lietuvos Atkuriamasis Seimas 1990 m. sukūrė dar vieną politinę tradiciją. Siekiant konkretizuoti istorinį senosios ir naujosios Lietuvos ryšį, istoriko akad. Edvardo Gudavičiaus rekonstruota 1253 m. Mindaugo karūnavimo diena – Liepos 6-oji – buvo paskelbta Valstybės diena. Ši data turi gilią geopolitinę prasmę. Tąkart Mindaugas ir jo valstybė tapo vakarietiškos lotyniškos Europos dalimi ir šis pasirinkimas ilgiems laikams nulėmė Lietuvos istorijos kryptį. Galime sakyti, kad moderni Lietuvos valstybė yra „Mindaugo Lietuvos“ tęsia. Vasario 16-oji sujungia skirtingas Lietuvos istorines epochas tarpusavyje ir kaskart primena apie sėkme vainikuotą pastangą siekti laisvės.

Akad. Rimvydas Petrauskas

LMA narių visuotiniai susirinkimai, LMA prezidento ir prezidiumo veikla

Iš kairės: akademikai Valdemaras Razumas, Jūras Banys ir Domas Kaunas

Sausio 9 d. įvyko LMA narių visuotinis susirinkimas. LMA prezidentas Valdemaras Razumas, viceprezidentas Domas Kaunas, vyriaus. mokslinis sekretorius Vytautas Basys, išrinktas LMA prezidentas Jūras Banys pasveikino sukaktuvininkus – akademikus Algį Petrą Piskarską 75-erių metų ir Joną Remigijų Naujalį 70-ties metų proga. V. Razumas priminė, kad darbotvarkėje numatyti LMA viceprezidento(-ų), vyriausiojo mokslinio sekretoriaus, kitų prezidiumo narių rinkimai ir mokslų skyrių pirmininkų tvirtinimas.

J. Banys į viceprezidento pareigas pasiūlė rinkti akad. Zenoną Dabkevičių, į vyriausiojo mokslinio sekretoriaus – akad. V. Basį, į prezidiumo narius – akad. Vytautą Nekrošį ir akad. Raimundą Šiaučiūną. V. Razumas kalbėjo, kad LMA mokslų skyriuose įvyko visuotiniai susirinkimai, kuriuose buvo renkami pirmininkai ir informavo, kad Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus (HSMS) pirmininku išrinktas akad. D. Kaunas, Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus (MFChMS) pirmininku – akad. Leonas Valkūnas, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus (BMGMS) pirmininku – akad. Vaidutis Kučinskas, Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus (ŽŪMMS) pirmininku – akad. Z. Dabkevičius, Technikos mokslų skyriaus (TMS) pirmininku – akad. Gintautas Žintelis. Mokslų skyriuose išrinktus pirmininkus tvirtina LMA narių visuotinis susirinkimas.

Tarp mokslų skyrių pirmininkų nauji išrinkti buvo MFChM skyriuje akad. L. Valkūnas, BMGM skyriuje – akad. V. Kučinskas. Juos LMA nariams pristatė akad. Feliksas Ivanauskas ir akad. V. Basys. V. Razumas priminė LMA prezidiumo rinkimų reglamentą ir pasiūlė į balsavimo biuletenius įtraukti anksčiau išvardytus LMA tikruosius narius.

Atviru balsavimu patvirtinta Balsų skaičiavimo komisija. Įvyko balsavimas. Komisijos pirmininkas akad. Eugenijus Manstavičius paskelbė balsavimo rezultatus. Atviru balsavimu patvirtintas Balsų skaičiavimo komisijos protokolai ir LMA narių visuotinio susirinkimo nutarimas dėl prezidiumo narių sudėties tvirtinimo ketveriems metams. LMA viceprezidentu išrinktas akad. Z. Dabkevičius, vyriaus. moksliniu sekretoriumi – akad. V. Basys, prezidiumo nariais – akad. V. Nekrošius ir akad. R. Šiaučiūnas. HSMS pirmininku patvirtintas akad. D. Kaunas, MFChMS pirmininku – akad. L. Valkūnas, BMGMS pirmininku – akad. V. Kučinskas, ŽŪMMS pirmininku – akad. Z. Dabkevičius, TMS pirmininku – akad. G. Žintelis.

Prezidentas V. Razumas pasveikino naująjį LMA prezidiumą ir palinkėjo vaisingo darbo. Išrinktas LMA prezidentas J. Banys kalbėjo, kad Akademijos laukiančius iššūkius padės įveikti tik LMA prezidiumo ir visų jos narių glaudus bendradarbiavimas visos Lietuvos mokslo bendruomenės labui.

2018 m. vasario 1 d. darbą pradėjo naujai išrinktas LMA prezidiumas. Sausio mėn. vyko neformalus susitikimai, pasitarimai, posėdžiai, skirti susipažinti su darbo barais, darbuotojais bei dokumentų perdavimu. Sausio mėn. LMA prezidentas Valdemaras Razumas Švietimo ir mokslo ministerijoje (ŠMM) buvo dažnai kviečiamas į posėdžius. Sausio 11 d., 18 d., 26 d. jis dalyvavo 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos investicinių prioritetų uždavinių, skirtų investicijoms į mokslinius tyrimus ir studijas, valdymo komiteto posėdžiuose, sausio 8 d., 15 d., 24 d. – darbo grupės posėdžiuose valstybinių mokslinių tyrimų institutų optimizavimo klausimais, sausio 23 d. – posėdyje dėl Mokslo ir technologijų sklaidos centro projekto. Sausio 26 d. LMA V. Razumas susitiko su Europos molekulinės biologijos laboratorijos tarptautinių ryšių direktore dr. Silke Šumacher (Silke Schumacher). Sausio 29 d. įvyko LMA diena Panevėžio m. savivaldybėje. Dalyvavo akademikai V. Razumas, J. Banys, F. Ivanauskas, Genadijus Kulvietis, prof. Aurelija Žvirblienė.

Vasario 1 d. pradėjo veiklą naujai išrinktas LMA prezidentas Jūras Banys. Būdamas kartu ir Lietuvos

mokslo premijų komisijos pirmininku, vasario 5 d. organizavo Lietuvos mokslo premijų komisijos posėdį, kuriame buvo paskirtos 2017 m. Lietuvos mokslo premijos, vasario 6 d. susitiko su Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininku akad. Eugenijumi Jovaiša, vasario 13 d., kovo 1 d. ŠMM dalyvavo posėdžiuose dėl Mokslo ir technologijų sklaidos centro projekto. Prezidentas atidarė 8-ąją jaunųjų mokslininkų konferenciją „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“, dalyvavo atidengiant atminimo lentą, skirtą žymiam Lietuvos biologui akad. Pranciškui Baltruai Šivickiui, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos apdovanojimų už lietuvių kalbos puoselėjimą renginyje, VDU Garbės profesoriaus regalijų įteikimo prof. Liudui Mažyliui ir Lietuvos–Amerikos inovacijų nugalėtojų apdovanojimo iškilmėse. Kovo 1 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministrės Mildos Vainiutės kvietimu dalyvavo priėmimo Moldovos Respublikos teisingumo ministro Aleksandro Tenasės (Alexandru Tănase) vizito Lietuvoje garbei, kovo 6 d. kartu su Ministru Pirmininku Sauliumi Skverneliu ir švietimo ir mokslo ministre Jurgita Petrauskiene įteikė diplomus 2017 m. Lietuvos mokslo premijų laureatams, kovo 8 d. atidarė COST veiklos CA 15107 (MULTICOMP)

Kovo 6 d. įteikti 2017 m. Lietuvos mokslo premijos (LMP) laureato diplomai. Pirmoje eilėje iš kairės: LMP laureatai Mifodijus Sapagovas ir Dalia Klajumienė, Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis, švietimo ir mokslo ministrė Jurgita Petrauskienė, LMP laureatas Saulius Klimašauskas, LMP komisijos pirmininko pavaduotojas Rimvydas Petrauskas; antroje eilėje: LMP laureatai Rytis Ambrazevičius, Leonas Valkūnas, Virginijus Šikšnys; trečioje eilėje: LMP laureatai Tautvydas Karvelis, Giedrius Gasiūnas, Artūras Štikonas, Raimondas Čiegis, Tomas Šinkūnas ir LMP komisijos pirmininkas Jūras Banys

Vasario 12 d. atminimo lentą (skulptorius Rimantas Eidėjus), skirtą Lietuvos iškiliam biologui akademikui Pranciškui Baltrui Šivickiui, atidengia akad. Vincas Būda (kairėje) ir LMA prezidentas Jūras Banyš

mokslinę konferenciją bei Vyriausybės rūmuose dalyvavo Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų strateginės tarybos posėdyje. Kovo 11 d. akad. J. Banyš Seimo Pirmininko Viktoro Pranckiečio buvo pakviestas dalyvauti Seimo minėjime, skirtame Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienai, Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio ginkluotųjų pajėgų vado Adolfo Ramanausko-Vanago 100-osioms gimimo metinėms. Kovo 14–16 d. LMA prezidentas ir MFChMS pirmininkas Leonas Valkūnas vyko į komandiruotę į Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizaciją (CERN).

2018 m. pirmuose LMA prezidiumo posėdžiuose, kaip įprastai, buvo įvertintos LMA mokslų skyrių

ir padalinių, ES SF projektų valdymo grupės, LMA Vrublevskių bibliotekos 2017 m. veiklos ataskaitos, patvirtinti 2018 m. darbo planai. Paskirtos 2017 m. LMA vardinės premijos: Kazimiero Būgos (kalbotyra), Juozo Matulio (chemija), Adolfo Jucio (teorinė fizika), Kazimiero Baršausko (elektronika ir elektrotechnika), Povilo Matulionio (miškotyra). Taip pat premijos LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei Aukštųjų mokyklų studentų geriausių mokslinių darbų konkursų nugalėtojams, akad. Kazimiero Meškausko premija jauniems mokslininkams ekonomistams. Patvirtinta LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ taryba. **Parengė Lyda Milošienė, LMA vyriaus. referentė**

renginiai – konferencijos – akademiniai skaitymai

Šiuolaikinės statybos ir projektavimo inžinerinės geologinės bei geotechninės problemos

Sausio 19 d. Vilniaus universiteto (VU) Geomokslų institute įvyko seminaras „Šiuolaikinės statybos ir projektavimo inžinerinės geologinės bei geotechninės problemos“. Renginio organizatoriai: LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus Geoaplinkos problemų komisija, VU Chemijos ir

geomokslų fakulteto Hidrogeologijos ir inžinerinės geologijos katedra, Vilniaus Gedimino technikos universiteto Civilinės inžinerijos mokslo centras, Geologijos įmonių asociacija. Seminare buvo nagrinėtos statinių ir jų konstrukcijų avarijos, atskleistos gruntų inžinerinių geologinių

tyrimų ir projektavimo problemos, statybos įstatymų pažeidimai.

Dr. Saulius Gadeikis pranešime „Statinių avarių ir deformacijų inžineriniai geologiniai aspektai“ parodė, kad dažna avarių priežastis yra per mažas inžinerinių geologinių tyrimų skaičius, netinkamas gautos geologinės informacijos įvertinimas, projektuojant klaidingai naudojamos gruntų fizikinės ir mechaninės savybės. Pabrėžta, kad atliekant inžinerinius geologinius tyrimus nepaisoma statybos techninių reglamentų reikalavimų. Pranešime plačiausiai buvo išnagrinėti paskutinių metų įvykiai. Dr. Šarūnas Skuodis pranešime „Šiuolaikinės statybos ir projektavimo geotechninės problemos“ labiau akcentuodamas pagrindinius statybos įstatymų, reglamentų ir taisyklių pažeidimus, atskleidė didžiausias pamatų projektavimo klaidas. Taip pat

nurodė inžinerinių geologinių tyrimų trūkumus, projektavimui svarbių grunto savybių tyrimų rezultatų pateikimo problemas. Diskusijoje buvo akcentuota, kad nėra glaudaus geotechniko projektuotojo ir inžinieriaus geologo ryšio. Tai, ko gero, yra pagrindinė visų avarių priežastis. Ugdant jaunąją projektuotojų ir tyrėjų kartą būtina taisyti dabartinę situaciją ir įskiepyti jiems bendradarbiavimo būtinumą. Tam gali pasitarnauti Lietuvos ir užsienio universitetų artimesnis bendradarbiavimas rengiant bendrus seminarus, paskaitas ar kitus renginius susijusių specialybių studijų studentams. Dėstytojams į paskaitas reikėtų plačiau įtraukti įvykių analizes ir kviestis specialistus diskusijoms.

Dr. Gintaras Žaržojus,

Vilniaus universiteto Hidrogeologijos ir inžinerinės geologijos katedros docentas

Vartojimo revoliucijos ir kontrrevoliucijos: filosofijos, sociologijos ir komunikacijos tyrimai

Sausio 24 d. LMA įvyko konferencija, skirta humanitarinių ir socialinių mokslų problematikai nagrinėti. Tai jau septintoji konferencija, kurią Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VGTU) Kūrybinių industrijų fakultetas organizuoja drauge su LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriumi, Lietuvos socialinių tyrimų centru (LSTC) ir Lietuvos komunikacijos draugija. Konferencijų iniciatorius – VGTU prof. Tomas Kačerauskas. Konferencijoje iš filosofijos, sociologijos ir komunikacijos mokslų perspektyvų nagrinėtas vartojimo fenomenas ir vartojimo kultūra.

Vartojimo fenomenas žmogaus gyvenime itin svarbus. Beveik bet kurią žmogaus veiklą galima suvokti pervartojimosąvokosprizmę. Vartojame prekes, gamtą, aplinką, kultūrą (pasak Makso Horkheimerio, Max Horkheimer ir Teodoro V. Adorno, Theodor W. Adorno), partnerius, religiją, gyvenimą (pasak Zigmunto Baumano, Zygmunt Bauman), iliuzijas (pasak Gi Deboro, Guy Debord), idėjas, simuliakrus (pasak Žano Bodrijaro, Jean Baudrillard), medijas (pasak Levo Manovičiaus, Lev Manovich), pramogas,

Konferencijos *spiritus movens* VGTU prof. Tomas Kačerauskas

mirtį, mokslą. Vartojimas tapo mūsų socialumo ir komunikatyvumo forma. Vartojiniai – tai, kas buria mus į bendrijas. Ar vartotojiškumas yra socialinio gyvenimo revoliucija, ar kontrrevoliucija? Vartojimo bumas pasiekė neregėtus mastus, įvesdamas savo diktatūrą ir užgoždamas kitus interesus. Kita vertus, vartojimas numalšina bet kokią maištą, mus paversdamas apolitiškais ir apatiškais, lengvai manipuluojamais elementais. Konferencijos organizatoriai kvietė nagrinėti vartojimą medijose ir

medijų vartojimą; pramogų vartojimą; kultūrinės bei kūrybinės industrijos ir vartojimą; politikos vartojimą ir vartojimo politiką; pramogų ir religijos vartojimą; vartojimą ir savižudybę.

Akad. Arvydas Matulionis nagrinėjo sociologinę „vartotojų klasės“ kategoriją; akad. Antanas Tyla aptarė verslumą Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XVII amžiuje; dr. Viktorijos Žilinskaitės-Vytienės (VGTU) ir dr. Živilės Sederevičiūtės-Pačiauskienės (VGTU) pranešime buvo analizuojama kūrybiškumo sampratų raida nuo mistinio iki vartotojiško; prof. Darijo Martinelis (Dario Martinelli, KTU) skaitė pranešimą „Vartotojiškumas kaip populiariosios muzikos *topos*: komunikacijos, reprezentacijos ir politikos aspektai“; prof. T. Kačerauskas nagrinėjo kūno stiliaus vartojimą medijų aplinkoje; dr. Lina Vidauskytė (KTU) kalbėjo apie vartotojiškos kultūros alternatyvas; prof. Albinas

Plėšnys (VU) nagrinėjo vartojimo plėtros ir laisvės santykį; dr. Nerijus Stasiulis (VGTU) kalbėjo tema „Vartojimo ontologija: žemės griovimas kaip ekologija“; Alanas Petrauskas (VŠĮ „Laimės kelias“) dėstė, kaip vartotojiškoje visuomenėje platinti dorovines idėjas; dr. Andrius Kulikauskas (VGTU) analizavo išminčių ugdymo galimybes vartotojiškoje visuomenėje; dr. Elena Kocai (VGTU) aptarė Z kartos vartotojiškos elgsenos bruožus; dr. Miglė Černikovaitė (VU) analizavo seksualizuoto moters įvaizdžio vartojimą socialinėse medijose; prof. Tomas Sodeika (VU) kalbėjo apie matricą kaip paskutinę vartojimo revoliuciją, o dr. Vytautas Rubavičius (LKTU) analizavo meninį tapatumų vartojimą medijų aplinkoje.

Dr. Edvardas Rimkus,
Vilniaus Gedimino technikos universiteto
Filosofijos ir kultūros studijų katedros docentas

Dr. Jonas Basanavičius – Lietuvos mokslo patriarchas

Daktaras Jonas Basanavičius – mūsų tautos patriarchas, lietuvių tautinio atgimimo simbolinė figūra yra ne tik Nepriklausomybės akto signataras, visuomenės veikėjas, gydytojas, tautosakininkas, antropologas, vienas laikraščio „Aušra“ (*Auszra*) steigėjų – bet ir mokslo atstovas. Jis yra Lietuvių mokslo draugijos įkūrimo iniciatorius, kuriam priklauso idėja apie Mokslų akademijos kūrimą Lietuvoje. Tai žmogus, kurio erudicija ir autoritetas suvienijo skirtingus žmones ir nubrėžė gaires lietuvių tautos sampratai sukurti. J. Basanavičius įkūnijo Lietuvos valstybės viziją teigdamas, kad „nepriklausomos savarankiškos Lietuvos geisti mes turime teisę“. Jis neabejojo, kad lietuvių tauta turi tvirtą istorinį pamatą, todėl gali ir turi būti laisva.

Vasario 6 dieną LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius (BMGMS) organizavo iškilmingą posėdį, skirtą Lietuvos valstybės atkūrimo 100-ųjų metų minėjimui. Posėdį atidaręs BMGMS pirmininkas akad. Vaidutis Kučinskas pristatė daktaro Jono Basanavičiaus asmenybę ir išryškino svarbiausius jo gyvenimo aspektus. Pranešimą „Jonas Basanavičius – gydytojas ir antropologas“ perskaitė Vilniaus universiteto prorektorius mokslui akad. Rimantas

Akad. Rimantas Jankauskas

Jankauskas. Jis aptarė dr. J. Basanavičiaus kaip gydytojo ir antropologo indėlį ne tik Lietuvos, bet ir Bulgarijos valstybei, kurioje dirbo ir gyveno. Lietuvos nacionalinio muziejaus direktoriaus pavaduotojas dr. Žygintas Būčys pranešime „Jonas Basanavičius ir tautos savasties paieškos“ pateikė naujų žinių apie mūsų mokslo patriarchą. Akad. Antanas Tyla pranešimu „Daktaras Jonas Basanavičius. Iš tiriamųjų ekspedicijų“ iliustravo ypatingą J. Basanavičiaus susidomėjimą mūsų krašto piliakalniais ir jų tyrinėjimais. Pranešime „Kuo mus žavi dr. Jonas Basanavičius“ šių eilučių autorė nagrinėjo asmenines dr. J. Basanavičiaus savybes, kurių dėka jis tiek daug pasiekė.

Akad. Rūta Dubakienė

LMA 8-oji jaunųjų mokslininkų konferencija

Vasario 8 d. jaunųjų mokslininkų konferencijos dalyviai

Vasario 8 d. LMA įvyko 8-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“. Konferencijos organizatoriai – LMA Matematikos, fizikos ir chemijos bei Technikos mokslų skyriai, taip pat nacionalinio informacinių ir ryšių technologijų sektoriaus asociacija INFOBALT. Renginio globėjas – Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis.

Konferencija siekia skatinti jaunųjų mokslininkų aktyvumą ir gerinti tyrimų kokybę, inicijuoti taisyklų mokslinę veiklą, stiprinti Lietuvos mokslo, studijų bei verslo bendruomenių bendradarbiavimą, įtraukti jaunuosius mokslininkus į verslo organizacijų veiklą, keisti informaciją apie vykdomus tyrimus ir jų sklaidą, spartinti mokslinių rezultatų naudojimą ir gerinti LMA mokslų skyrių tarpusavio veiklą. Konferencijos dalyvius pasveikino LMA prezidentas Jūras Banys, Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus pirmininkas Leonas Valkūnas, įmonės „Visorių informacinių technologijų parko“ direktorius Saulius Arelis, asociacijos INFOBALT švietimo ekspertė Monika Simaškaitė. Pranešimus skaitė 39 jaunieji mokslininkai iš Vilniaus, Kauno

technologijos, Vilniaus Gedimino technikos, Vytauto Didžiojo, Klaipėdos, Lietuvos sveikatos mokslų universitetų, Fizinių ir technologijos mokslų centro, verslo bendrovių.

Posėdžius vedė akademikai Raimondas Čiegis, Juozas Vidmantis Vaitkus, Eugenijus Norkus, Arūnas Krotkus, Leonas Valkūnas, Algirdas Vaclovas Valiulis, Adolfas Laimutis Telksnys, Gintautas Dzemyda ir Rimantas Kačianauskas. Konferencijoje dalyvavo ir Lietuvos institucijose studijuojantys ar dirbantys kitų šalių mokslininkai. Įdomų pranešimą pristatė dr. Samy Youssefas ir dr. Maksymas Tatarskis (KTU) „Spausdintinių schemų atliekos kaip alternatyvus aukso ir nanomedžiagų šaltinis“, Mažena Mackoit, Leigh Weston, Darshana Wickramaratne, Audrius Alkauskas ir Chrisas G. Van de Walle'as (FTMC) „Taškiniai defektai boro nitride kaip pavienių fotonų šaltinis“. Iš verslo struktūrų parengtų tyrimų verta pažymėti Kazimiero Sadausko (AB NRD CS) darbą „Atvirųjų šaltinių žvalgyba: duomenų rinkimo, atvirkštinės geolokacijos ir prognozavimo sistemos prototipo kūrimas“ ir Vytauto Šopio, Audriaus Indriulionio, Prano Vaitkaus, Rimanto Vaicekausko

darbą (UAB „Etronika“, VU) „E. bankininkystės įsilaužimų prevencija ir aptikimas“.

Kandidatus INFOBALT stipendijoms atrinko konferencijos organizacinis komitetas. Geriausių pranešimų autorių darbus papildomai vertino asociacijos INFOBALT ekspertai. 5 tūkst. eurų INFOBALT stipendijų fondas šiemet buvo skirtas trimis vardinėms ir septynioms skatinamosioms stipendijoms. 1 600 eurų pirmo laipsnio stipendija skirta Gediminui Gaiduliui (VGTU) už darbą „Mitrulinio vožtuvo nesandarumo korekcijos, implantuojant neochordas per širdies viršūnę, skaitinis modeliavimas“, 1 200 eurų antro laipsnio stipendija skirta Kazimierui Badokui (VU) už darbą „Spausdinamas dujų jutiklis gamybai kosmose“. 800 eurų trečio laipsnio stipendija skirta Maženai Mackoit-Sinkevičienei (FTMC) už darbą „Taškiniai defektai boro nitride kaip pavienių fotonų šaltiniai“. Septynios skatinamosios stipendijos (po 200 Eur) paskirtos dr. Andriui Geležiniui (VU FF), dr. Linui Vilčiauskui (VU CHI), Natalijai Čerkasovai (KU), Donatui Lukšiui (VGTU), Birutei Drublionytei (VU) ir mokslininkų grupėms: dr. Tomui Tamulevičiui, Tomui Klinavičiui, Andriui Paulauskui, Mindaugui Juodėnui (KTU); dr. Samy Yousefui ir dr. Maksymui Tatarjantsui (KTU).

Prieš keletą metų Europos Komisijos inicijuota idėja, kad kiekviena šalis turi susikurti savo sumanios specializacijos strategiją, virsta realybe. Konferencijos pranešimai derėjo su Lietuvos strategijoje įvardytomis kryptimis. Biologiniai jutikliai, fluorescenciniai biomarkeriai, liuminoforų šviestukams sintezė, išmaniosios technologijos širdies vožtuvų, biomechanikos motorinių sutrikimų diagnostika, kibernetinio saugumo modeliavimas, holograminės apsaugos priemonės – tik keletas sėkmingų tyrimų pavyzdžių.

Laureatų apdovanojimo iškilmės įvyko vasario 22 d. LMA. Renginį vedė MFChMS pirmininkas Leonas Valkūnas. Jo nuomone, dauguma pranešimų

Konferencijos laureatų apdovanojimas vasario 22 d. Iš kairės: LMA prezidentas Jūras Banys, asociacijos INFOBALT direktorius Paulius Vertelka, Ministro Pirmininko patarėja švietimo, mokslo ir kultūros klausimais Unė Kaunaitė, švietimo ir mokslo ministrės patarėjas Arminas Varanauskas ir laureatė Mažena Mackoit-Sinkevičienė

buvo įdomūs, o tyrimų kokybė paliko gerą įspūdį. Susirinkusius pasveikino LMA prezidentas Jūras Banys. Švietimo ir mokslo ministro patarėjas Arminas Varanauskas, Ministro Pirmininko patarėja švietimo, mokslo ir kultūros klausimais Unė Kaunaitė perdavė savo institucijų vadovų padėkas konferencijos rėmėjams ir organizatoriams. INFOBALT prezidentas Tomas Vitkus ir generalinis stipendijos rėmėjas AB „INVL Technology“ direktorius Kazimieras Tonkūnas supažindino su asociacijos veikla, sprendžiamomis problemomis, jaunų, talentingų mokslininkų ar darbuotojų paieška ir įvykusio konkurso svarba, dėkojo investuojančioms į mokslą verslo struktūroms. Šiame jaunųjų mokslininkų forume talentingų darbuotojų galėtų paieškoti bei paremti renginį ir kitos Lietuvos verslo asociacijos, kurių veikla ir jos sėkmė priklauso nuo gebos pritraukti protus ir diegti inovacijas.

Akad. Algirdas Vaclovas Valiulis,

Konferencijos pranešimų vertinimo komisijos narys

Inovacijos farmacijoje ir medicinoje

Vasario 23 d. LMA jau trečią kartą kartu su Vietine Amerikos darbo grupe, atstovaujančia keturioms didžiausioms JAV farmacinėms kompanijoms (LAWG), surengtas forumas, skirtas farmacijos ir medicinos inovacijoms pasaulyje, Baltijos šalyse ir Lietuvoje

aptarti. Perskaityti išsamūs 3 apžvalginiai pranešimai, įvyko dvi diskusijos tema „Iššūkiai sveikatos apsaugos inovacijoms Baltijos šalyse“ ir „Realios priemonės, kuriomis galima skatinti gyvybės mokslų antreprenerystę“. Forume dalyvavo „Abbvie“, „Amgen“,

„Johnson&Johnson“ bei „Pfizer“ kompanijų vadybininkai, padalinių vadovai, pranešimuose pasidaliję įžvalgomis apie farmacijos pramonės problemas kuriant naujus etinius, ypač biologinius, vaistus, apie inovacijų reikšmę, sąnaudas ir problemas, apie generinius vaistus ir jų reikšmę rinkoje, konkurencijos aspektus ir kt. Entonis Džemelis (Anthony Gemmell) („Johnson&Johnson Innovation“ Europos, Vidurio Rytų ir Afrikos naujų įmonių ir transakcijų direktorius) apžvelgė bendras farmacijos pramonės tendencijas pasaulyje ir atstovaujamos kompanijos politiką plėtojant farmacijos mokslinių tyrimų centrus bei gamybos įmones įvairiuose žemynuose, pirmiausia JAV. Torstenas Lindstromas (Torsten Lindström) savo pranešime vertino inovacijų ir vaistų kainų aspektus, pirmiausia Šiaurės Europos šalyse. Ričardas Kivelis (Richard Kivel) (rizikos ir privataus kapitalo investicinio fondo „GrayBella Capital“ atstovas) daugiausia dėmesio skyrė biotechnologijų ir farmacijos pasiekimų reikšmei vystantis sveikatos apsaugos procesams Europos ekonominio bendradarbiavimo organizacijos (EBPO) šalyse ir Lietuvoje.

Diskusijose dalyvavo „Abbvie“ korporatyvinių reikalų vadovas Lietuvoje Liudas Kriščiūnas, dr. Rafaelis Poperis (Raffael Popper) („VTT Technical Research Centre of Finland“ Ltd), Klaipėdos universitetinės ligoninės gydytojas, Lietuvos onkologų chemoterapeutų draugijos prezidentas dr. Alvydas Česas, sveikatos apsaugos viceministrė dr. Kristina Garuolienė, Ministro Pirmininko patarėjas Paulius Gradeckas, tarptautinio investicinio banko „C. W. Downer“ atstovė Rūta Jurevičiūtė-Laukien ir kiti. Buvo diskutuota apie naujų gydymo metodų paieškas ir priemonių diegimą klinikinėje praktikoje, inovacijas medicinoje, farmacijoje. Didelį susidomėjimą sukėlė tema, skirta gyvybės mokslų vystymui pasaulyje ir Lietuvoje. Apie tai kalbėjo „CasZyme“ direktorė dr. Monika Kavaliauskė, „Froceth“ direktorė Agnė Vaitkevičienė, „Versli Lietuva“ generalinė direktorė Daina Kleponė, jaunieji Vilniaus universiteto mokslininkai Gabrielius Jakutis ir Aurimas Pačkauskas, kurių mokslinio darbo projektas genų redagavimo srityje laimėjo sintetinės biologijos konkurse Bostone (JAV) iGEM didįjį prizą.

Akad. Vytautas Basys

Sprendimai kaimui

Kovo 23 d. LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus Agrarinės ekonomikos ir sociologijos sekcijos bei Aleksandro Stulginskio universiteto mokslininkai organizavo seminarus „Pažangių kaimų sąjūdis: vietos maisto sistemos ir alternatyvių energijos šaltinių įsisavinimas“, „Trumpųjų maisto tiekimo grandinių kūrimas kaimiškose savivaldybėse“, kuriuose pranešimus skaitė šioje srityje dirbantys mokslininkai. Jie akcentavo, kad pažangių kaimų sąjūdis nėra panacėja nuo visų kaimo bėdų. Greičiau tai Europos Komisijos raginimas tiek valdžiai, tiek vietos bendruomenėms jautriai ieškoti teritoriniu požiūriu išmintingų sprendimų, atitinkančių vietos gyventojų poreikius ir plėtros potencialą, taip pat skatinimas vietos bendruomenėms suformuoti savo išgyvenimo ilgalaikę strategiją, kuri remtųsi mokslo ir technologijų naujovėmis. Europos Komisija

yra įsipareigojusi remti minėtų vertės grandinių kūrimo ir sklaidos patirtį, t. y. skatinti ir palaikyti pažangių kaimų judėjimą. Skaitmeninės technologijos ir inovacijos gali užtikrinti aukštesnę gyvenimo kokybę, geresnes viešąsias paslaugas, geresnį ir taupų vietos išteklių naudojimą. Tradicijų ir naujausių technologijų sąsajos leidžia kaime kurti naujas vertės grandines, o tokios pagrindinės varomosios jėgos, kaip alternatyvių energijos šaltinių naudojimas ir trumpųjų maisto tiekimo grandinių plėtojimas padeda proaktyviai veikti.

Prof. Vlada Vitunskienė, LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus Agrarinės ekonomikos ir sociologijos sekcijos pirmininkė
Prof. Vilma Atkočiūnienė, Aleksandro Stulginskio universiteto Ekonomikos, apskaitos ir finansų instituto direktorė

Humanizacija prasideda čia

Lietuvos mokslų akademija, kaip ir analogiškos struktūros kitose šalyse, yra iš esmės humanitarinė institucija. Juk visos intelektualinės veiklos be visuomenės būties analizės, kūrybinių idėjų ir galių sklaidos taptų beprasmėmis, neatspariomis destrukcijai, skepsiui ir besieliam pragmatizmui. Grėsmingos dehumanizacijos akivaizdoje akademikas Arvydas Šliogeris siūlo nedalyvauti tame gal nuo mūsų ir ne visai priklausančiame procese, tačiau tuoj pat prisako „priešintis jam pačiu savo kasdieniu gyvenimu, orientuotu į aukštesnes vertybes, gyvenamu moraliai atsakingai“. Dar stipriau „Nobelio kalboje“ yra pasakęs Žanas Polis Sartras (Jean-Paul Sartre): išminčius prašė Viešpaties, kad tasai leistų jam gyventi neįdomioje epochoje. Tuomet netrukdomai galėsiąs leisti laiką apmąstymuose. Gi egzistencializmo pradininkas padėkojo Visagaliui, kad tasai leido jam gyventi įdomioje epochoje. Ir mes gyvename įdomioje epochoje, kuri reikalauja iš mūsų atsakomybės, rimties ir apmąstymais pagrįstų darbų stabdant dehumanizacijos žygį. Dalyvaudami savo pašaukimuose galime nuveikti daugiau, nei braudamiesi į tas sritis, kuriose dehumanizacija užima dominantę. Bepalvė tvora nėra graži, kol nudažoma, ir ne mirtis baisi, o jos priežastys. Mokslininkų, menininkų, visos inteligentijos misija mūsų supaprastinta ne tik tų, kuriuose to inteligentiškumo stinga, bet ir tų, kurie to gero turi apščiai. Neįmanoma būti stipriems, jei bijome, kuklinamės, nutylime. Akademikų balsas Lietuvoje dar nepakankami girdimas, ne visuomet aiškus ir įtaigus. Kai kada stinga komunikacijos, susitelkimo, ryžto. Galėtume būti girdimi ir už respublikos ribų pasisakydami bendrai pasauliui rūpimais klausimais, įsiliedami į nerimą skleidžiančių chorą. Neužtenka laukti, kad kas pakvies. Gražiu pavyzdžiu galėtume būti dažnesni svečiai ten, kur klesti tik vienadieniai rūpesčiai ir naudos be atsako filosofija.

Dehumanizacija prasideda ten, iš kur pati pasitraukia arba išprašoma humanizacija. Dabar daugelyje

mūsų intelektualinio gyvenimo sričių lyg netyčia, lyg pačių institucijų gerovės labui, lyg pažangos vardan atsiranda nepamatuotų judesių, kurie neturi nei pamato, nei prasmės, nei logikos, o sukelia tik sumaištį, susipriešinimą. Tuomet vieni einame prieš kitus, treti prieš ketvirtuosius. Mokslo, kultūros žmonės šiaip nesunku suskaldyti jau vien dėl jų nuolat kritiško požiūrio į pasaulį. Tačiau užmirštama, kad tarpusavyje bardamiesi jie nutolsta nuo juos supančių problemų, krūvos laukiančių darbų. Valstybė tuomet silpnėja, randasi sunkiai ištaisomų klaidų, sprendimams pristinga išminties, jie be galo vilkinami. Taip vidinė intelektualaus pasaulio nedarna persikelia į viso krašto gyvenimą, į visas sritis. Argi to siekiama?

Taip, monografijos, simpoziumai ar eksperimentai ne visuomet patrauklūs, nepasiūlysi jų prekybos centrams, nenustebinsi viliojančiomis antraštėmis. Daugybė tyloje gimstančių mokslo ir meno reiškinių nepapuoš blizgančių žurnalų viršelių ir neatkreips dėmesio skandalingomis detalėmis. Mūsų bendruomenės jėga kitokia ir kitur. Ji gali būti ir nematoma, neapčiuopiama. Ji turi justis gelmėje, valstybės gyvenimo pamatuose ir politikos filosofijoje, ekonominių sprendimų išmintyje ir žmonių gerovę stiprinančių mechanizmų darne.

Kai sėdu prie kokio naujo darbo, dažnai pagauanu save mąstantį, kiek tame kūrinyje galėtų būti dabartinei visuomenei suvokiamų lygmenų – du, trys, keturi. O gal pakaks vieno? Filosofas Herbertas Markuzė (Herbert Marcuse) baiminosi, kad kuriasi „vienmatė visuomenė“, kuri kalba reklamos kalba, pasitenkina vienadieniais įspūdziais ir gyvena vis labiau dėl savęs. Pragaistingas tokios elgsenos pasekmes jau regime. Susitaikysieji su tokia būtimi pirmiausiai žūva humanitarai. O kas tuomet stos į jų vietą? Kai Judas Leonido Andrejevo pjesėje „Judas Iskarijotas“ kreipėsi į Jėzų prašydamas pagalbos keliant sunkesnį akmenį už ką tik Petro pakeltąjį, Jėzus jam atsakė – „o kas tuomet padės Iskarijotui?“

Akad. Giedrius Kuprevičius

LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ renginiai

Mišrusis choras „Dobilas“

Šį ketvirtį skyrius organizavo keletą renginių Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui. Sausio 26 d. įvyko LMA mišriojo choro (vadovė Judita Taučaitė) ir mišriojo choro „Dobilas“ (vad. Liucina Blaževič) koncertas, kuriame skambėjo lietuvių ir užsienio kompozitorių kūriniai, koncertą vedė Aldona Daučiūnienė. Konferencija „100 atsakymų piliečiui“ surengta drauge su Vilniaus Mykolo Biržiškos gimnazija ir Vilniaus universiteto Filosofijos katedra. Joje dalyvavo prof. Alvydas Jokubaitis, doc. dr. Naglis Kardelis, doc. dr. Aurelijus Gieda, doc. dr. Laimutė Jakavonytė, Seimo narė Aušrinė Armonaitė, etnologas prof. Libertas Klimka, M. Biržiškos gimnazijos mokiniai ir mokytojai. Meninę programą atliko Vilniaus Balio Dvariono muzikos mokyklos mokiniai. Pranešimus konferencijoje skaitė ne tik VU lektoriai, bet ir moksleiviai. Gimnazijos direktorius Valdemaras Kaupinis apdovanojo visus dalyvius ir organizatorius padėkos raštais.

Vasario 15 d. Mokslų akademijoje surengtas koncertas „Sveikiname Lietuvą!“, kuriame dalyvavo kamerinis orkestras „Cantus“ (vadovas ir dirigentas prof. Ričardas Sviackevičius), įžymi Lietuvos dainininkė, Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro solistė Julija Stupnianeck-Kalėdienė ir ksilofonistas Jonas Filmanavičius. Vasario 28 d. skyrius talkino

Valstybinei kalbos komisijai rengiant apdovanojimų iškilmes už lietuvių kalbos puoselėjimą. Kovo 11-ajai skirtas renginys organizuotas kartu su asociacija „Vilniui ir Tautai“, jame visuomeniniais apdovanojimais „Už nuopelnus Vilniui ir Tautai“ pagerbti sostinei ir Lietuvai nusipelnę asmenys. Kovo 15 d. įvyko prof. Juozo Algimanto Krikštopaičio knygos „Kūrybinės galios liudininkai. Susitikimai su kultūros turinį lemiančiomis asmenybėmis“ sutiktuvės, kur dalyvavo knygos autorius, VU doc. dr. Naglis Kardelis, prof. Juozas Antanavičius, dr. Vaclovas Bagdonavičius, Andrius Konickis. Renginį vedė prof. Petras Bražėnas. Vydūno metų proga drauge su Vydūno draugija kovo 22 d. surengtas Vydūno knygų vokiečių kalba pristatymas visuomenei. Renginyje dalyvavo knygų leidimo koordinadoras kun. Miroslavas Danys, Detmoldo miesto burmistras Raineris Heleris (Rainer Heller), Detmoldo miesto atstovė spaudai Petra Šrėder-Haidrich (Petra Schröder-Heidrich), Vydūno draugijos garbės pirmininkas dr. Vaclovas Bagdonavičius, Mažosios Lietuvos istorijos tyrėjas dr. Algimantas Matulevičius, vertėja Irena Tumavičiūtė. Meninę programą atliko Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studentės dainininkė Emilė Ribokaitė ir arfininkė Miglė Sakavičiūtė. Renginį vedė Aldona Daučiūnienė.

Šį ketvirtį buvo tęsiami „Mokslo žinių dienos“ renginiai Vilniaus miesto moksleiviams. Organizuotos ekskursijos į UAB „Lietpak“ gamyklą, VU Santaros klinikų Širdies chirurgijos centrą, VU Lazerinių tyrimų centrą. Gimnazijose lankėsi lektoriai, skaitytos paskaitos tikslųjų, gamtos mokslų, psichologijos, patriotine tematika. Lektoriai kalbėjo Vasario

16-osios, Kovo 11-osios renginiuose. Dalyvauta „Karjeros savaitės mokykloje“, „Mokslo ir pažangos mėnuo mokykloje“ ir kituose renginiuose. Taip plečiamas moksleivių akiratis, suteikiama žinių apie įvairias profesijas.

Aldona Daučiūnienė,

LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė

žymius mokslininkus prisimenant

Vaclovui Mališauskui – 100

Akademiko sūnus prof. Vacius Mališauskas (kairėje) pasakoja apie giminės relikvijas ir darbus

Sausio 16 d. LMA Humanitarinių ir socialinių (HSMS) bei Žemės ūkio ir miškų (ŽŪMMS) mokslų skyriai surengė atminimo popietę akademiko Vaclovo Mališausko, Ekonomikos instituto (EI) sektorių ilgamečio vadovo 100-ųjų gimimo metinių proga.

V. Mališauskas gimė 1918 m. sausio 15 d. Trakų apskrities Aukštadvario valsčiaus Albinavos viename. 1943 m. gavo teisininko diplomą. Ekonomikos mokslų fakultete 1947 m. įgijo ekonomisto kvalifikaciją. 1950 m. – ekonomikos mokslų daktaro laipsnį, 1964 m. apgynė habilituoto daktaro disertaciją.

V. Mališauskas tyrė žemės ūkio ir gamtos išteklių ekonomines problemas. Didelę reikšmę iki šiol turi jo darbai žemės ūkio naudmenų, miškų bei vandens

išteklių ekonominio vertinimo ir žemės kadastro sudarymo srityse. V. Mališauskas vykdė kompleksines Vyriausybės programas, išugdė didelį mokslinių bendradarbių kolektyvą. Vienas ir su bendraautoriais parengė per 120 mokslinių publikacijų, iš jų daugiau kaip 25 knygų. 1965 m. jam buvo suteiktas Lietuvos nusipelnusio ekonomisto, 1978 m. – mokslo veikėjo garbės vardai. 1966 m. ir 1979 m. įteiktos Respublikinės mokslo premijos. 1968 m. išrinktas LMA nariu korespondentu, 1980 m. – tikruoju nariu (ekonomika).

Prieš popietę LMA viceprezidentas, HSMS pirmininkas Domas Kaunas kalbėjo apie V. Mališausko darbus atidengdamas Akademiko atminimui

skirtą lentą ant namo Vilniuje Vykinto g. 27. Popietė Mokslų akademijoje prasidėjo V. Mališausko giminės relikvijų ir darbų paroda „Nuo riterio iki akademiko“. Akademiko knygas ir nuotraukas, biografiją ir bibliografiją parodai pateikė LMA Vrublevskių bibliotekos Komunikacijos skyriaus bibliotekininė Rūta Kazlauskienė ir vedėja Inga Berulienė. Toliau popietę vedė ŽŪMMS pirmininkas Zenonas Dabkevičius. Pranešimą „Vaclavo Mališausko gamtos išteklių racionalaus naudojimo ir apsaugos idėjos“ perskaitė ŽŪMMS Agrarinės ekonomikos ir kaimo

sociologijos sekcijos narė, Aleksandro Stulginskio universiteto prof. Vlada Vitunskienė. Prisiminimais apie vadovą pasidalijo pirmasis Akademiko aspirantas prof. Antanas Poviliūnas. V. Mališausko ir jo vadovaujamų sektorių bendradarbių indėlį į Lietuvos žemių ekonominį vertinimą aptarė VU profesorius emeritas Stanislovas Algimantas Martišius. Lemiamą Akademiko įtaką renkantis mokslinių tyrimų kryptį pabrėžė akad. Romualdas Grigas.

Buvęs Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesorius Vacius Mališauskas

Prof. Vinco Vilkaičio atminimui

Sausio 18 d. LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius kartu su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru organizavo profesoriaus Vinco Vilkaičio (1892–1943) mirties tremtyje 75-ųjų metinių minėjimą. Prof. V. Vilkaitis Petrapilio ir Berlyno universitetuose studijavo gamtos mokslus, 1925 m. įgijo daktaro laipsnį Berlyno universitete, tais pačiais metais tapo Žemės ūkio akademijos docentu, 1927 m. – profesoriumi. 1925–1941 m. buvo Žemės ūkio akademijos Botanikos katedros vedėjas bei dėstytojas, 1934–1940 m. – Žemės ūkio akademijos rektorius, 1941 m. ištremtas į Sibirą.

Prof. V. Vilkaitis kartu su bendraautoriais yra išleidęs knygas apie augalų ligas – „Augalų apsauga“, „Augalų ligos“, „Pažinkime augalus“, kolektyvinę monografiją „Kamanos“ ir kitas. Be to, buvo Žemės ūkio rūmų narys ir valdybos pirmininkas, dalyvavo Lietuvių mokslo draugijos, Tautininkų sąjungos veikloje, buvo Lietuvos šaulių sąjungos rėmėjas.

Renginio dalyviai pasidalijo prisiminimais apie prof. V. Vilkaitį ir apžiūrėjo parodą „Vincas Vilkaitis ir tremtis“.

LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus informacija

Knyga apie akademiką Eduardą Vilką

Kovo 13 d. į Valerijos Paškauskienės knygos apie akademiką Eduardą Vilką sutiktuves LMA rinkosi Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarai, buvę atkurtos Lietuvos vyriausybės vadovai ir nariai, akad. E. Vilko bendraminčiai ir kolegos, bičiuliai. Renginį organizavo Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubas ir LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius, pokalbį vedė Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubo prezidentė Birutė Valionytė ir buvęs LMA prezidentas Benediktas Juodka. Akad. B. Juodka prisiminė, kaip būdamas pirmą kartą išrinktu LMA prezidentu, turėjęs pasirinkti viceprezidentą, ir jam nekilo jokių abejonių, kad tai akad. E. Vilkas. B. Juodka prisiminė, kaip buvo kuriamas LMA statutas, rašoma LR Konstitucija, sudaromos Lietuvos

ūkio plėtros strategijos, susitinkama su įvairiomis užsienio delegacijomis, plėtojami tarptautiniai ryšiai, – Akademiko buvimas visur visada buvo labai svarbus.

Knygos autorė dėkojo visiems, atėjusiems į šį susitikimą su akad. Eduardu Vilku. „Nesu rašytoja, – kalbėjo V. Paškauskienė, – tad imtis rašyti šią knygą buvo didelis iššūkis. Likimas lėmė didesnę gyvenimo dalį dirbti šalia Eduardo Vilko. Būdama Jo sekretore akademiniame veikloje ir padėjėja Jam dirbant Aukščiausiosios Tarybos deputatu, iš arti mačiau Jo kasdienybę, bendravimą su bičiuliais ir kolegomis, nuotaikas ir įvykių vertinimus. Man, kaip ir kitiems „vilkiukams“ (taip mus vadino) Akademikas buvo didelis autoritetas ir patarėjas. Tad darbas ties šia knyga buvo savotiška misija ir padėka už viską,

ko iš Jo išmokome. Labai tikiuosi, kad savo indėliu prisidėjau prie Akademiko atminimo išsaugojimo mums, kurie Jį pažinojo, ir būsimiems ekonomistams bei politikams.“

Buvęs Ministras Pirmininkas Gediminas Vagnorius, dėkodamas autorei, prisiminė darbą kartu su E. Vilku Ekonomikos institute, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio, Nepriklausomybės atkūrimo laikais. Prisiminimais taip pat dalijosi Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Česlav Okinčic, buvęs ekonomikos ministras Vytautas Navickas, buvęs pramonės ir prekybos ministras Albertas Sinevičius, akad. Antanas Buračas, diplomatas Rimantas Morkvėnas, Akademiko mokslo draugas dr. Stasys Skėrus, dukterėčia Raimonda Sadauskienė ir kiti.

Noras tarnauti Lietuvai, siekti, kad ji taptų protingesnė, veiklesnė, doresnė, sklinda iš šių akad. E. Vilko žodžių: „Nesutinku, kad signatarai yra kažkuo nusipelnę. Jei ir nusipelnę, atpildą už nuopelnus gavę seniai. Nes ėjimas į Kovo 11-ąją visuomet buvo šventė, į kurią tauta mus nešė ant rankų, apipiltus gėlėmis. Dabar už tai kiekvienas turėtų kaip sugebėdamas atitarnauti jai visus mums likimo skirtus

Knygos apie akademiką Eduardą Vilką autorė Valerija Paškauskienė

metus. Norisi tikėti, kad Lietuva savo istorinės reikšmės žygdarbį atliks, pateisindama nepriklausomybę kūrusiųjų viltis...“

Aurika Bagdonavičienė, Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus mokslinė sekretorė

Pokalbis-diskusija „Vanda Zaborskaitė. Istorijos verpetuose, kūrybos sūkuriuose“

Kovo 20 d. į LMA mažąją konferencijų salę susirinko gausus visuomenės būrys: Vandos Zaborskaitės amžininkai, pedagoginės veiklos bendraminčiai, buvę mokiniai ir studentai, kolegos bendradarbiai, literatūros tyrinėtojai bei kritikai, šiandienos studentija, literatūrologiją pažįstanti iš Profesorės raštų. Laukė intriguojantis įvairių kartų, skirtingų patirčių polilogas, kurį telkė dramatiška, gili, ištikimos tautinės savivokos ir pilietinės pareigos asmenybė prof. Vanda Zaborskaitė. Susitikimo dalyviai dalijosi bendrų patirčių su Profesore akimirkomis įtampos kupiname gyvenime – darbų ir kūrybos sūkuriuose, kurie iš šių dienų perspektyvos matomi ir suvokiami

kaip tolstančios istorijos verpetai, be galo svarbūs prisiminti ir įvardyti. Prof. Kęstutis Nastopka dalijosi prisiminimais apie bendrą pedagoginio darbo patirtį Vilniaus pedagoginiame institute (dabar – Lietuvos edukologijos universitete, LEU), apie kelius ir būdus lituanistikai įveikti, pergudrauti sovietinės sistemos brukamus reikalavimus ir mokslinti studentiją laisva dvasia. Papasakojo apie išdavystės klastą, kurią katedroje patyrė V. Zaborskaitė, ir apie kolegų pastangas susitelkti tiesos ir garbės vardan. LEU prof. Reda Pabarčienė – buvusi V. Zaborskaitės studentė ir bendradarbė – paantrino K. Nastopkai, prisimindama grėsmių bei įtampos dienas tuometėje Lietuvių ir

užsienio literatūros katedroje. Sykiu pastebėta, kaip studentija priėmė prof. V. Zaborskaitės paskaitas ir iš jų gebėjo išsilukštenti laisvos, kūrybiškos laikysenos idėją. Kalbėjo prof. Irena Veisaitė – V. Zaborskaitės mokinė ir ilgametė Jos bendradarbė Vilniaus pedagoginiame institute – bei mokytoja Genovaite Grigėnienė. Buvusių auklėtinių šilti prisiminimai iš gimnazijos dienų įtaigiai patvirtino V. Zaborskaitės pedagoginį talentą, tautinę savivoką bei gelminį įsipareigojimą. Tad ne atsitiktinai to meto gimnazistai narsiai gynė savo mokytoją nuo valdžios nemalonės. Ilgametės mokytojos G. Grigėnienės prisiminimai nejučia peraugo į šių dienų aktualijas: mokytojo lituanisto priežastis nerimauti, merkantilizmo nuviltus lituanistikos lūkesčius. Praeities ir dabarties sąsajos patvirtina, kokia svarbi išlieka Profesorės pilietinė laikysena. Jos pedagoginės patirties prisiminimais kuriant tautinės mokyklos koncepciją pasidalijo profesorės Meilės Lukšienės dukra kultūros istorikė habil. dr. Ingė Lukšaitė. Į diskusiją įsitraukusi LEU prof. Marija Barkauskaitė aktualizavo šiandienos visuomenėje patiriamus kultūros ir švietimo skaudulius. Prof. Dainius Vaitiekūnas kalbėjo apie

nūdienos kultūrai aktualią dėmesio stoką visiems humanitariniams mokslams, o ypač lituanistikai. LEU prof. Gitana Vanagaitė – buvusi prof. V. Zaborskaitės studentė, vėliau doktorantė – dalijosi mokslinio bendradarbiavimo su Profesore patirtimi. Įžvalgiai aptarta literatūrologinė skirtingų kartų takoskyra, kai omenyje turima žanrų poetika, rašytojų personalijų klausimai. Buvo pastebėta, kad prof. V. Zaborskaitės veiklos patirtyje bemaž viskas įgyvendinta su pirmojo karto ženklais. Tai išskirtinumo, novatoriškos įžvalgos paliudijimas, labai svarbus mūsų kultūros ir mokslo kontekste. Pokalbj-diskusiją vedusi šių eilučių autorė apibendrino prof. V. Zaborskaitės indėlį į Lietuvos kultūros ir švietimo barus išsamiau aptardama pastarųjų dešimtmečių knygas (*Tarp istorijos ir dabarties*, 2002; *Autobiografijos bandymas*, 2012; *Tekančio laiko ženklai*, 2017) ir pokalbio dalyvių mintis, jų esmę.

Prof. Sigutė Radzevičienė,
Lietuvos edukologijos universiteto
Lietuvių ir lyginamosios literatūros katedros vedėja,
Vytauto Didžiojo universiteto
Kultūros studijų katedros profesorė

atminimui

Zigmas Zinkevičius

1925 01 04–2018 02 20

Vasario 20 d., eidamas 94-uosius metus, mirė iškilus Lietuvos mokslininkas, kalbininkas, baltistas, dialektologas, daugelio knygų ir vadovėlių autorius, buvęs švietimo ir mokslo ministras, profesorius, habil. dr. akademikas Zigmas Zinkevičius. Pateikiama LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirminko Domo Kauno kalba, pasakyta atsisveikinimo valandą.

Akademiką Zigmą Zinkevičių išlydinti

Lietuvos mokslų akademija didžiuojasi humanitarais. Daug jų kilo į Lietuvos mokslo olimpą, daug jų jau tapatinami su mokslo istorija. Šalies ir tautos istorijoje ypatinga pareigų našta bei likimas teko lietuvių kalbos tyrėjams ir lietuvių kalbos kultūros kūrėjams. Didžių nuopelnų turi profesoriai Kazimieras Būga,

Jonas Jablonskis, akademikai Juozas Balčikonis, Vytautas Mažiulis, Zigmas Zinkevičius. Jie yra lituanistikos ir baltistikos didžiojo kelio statytojai. Šių vyrų greta atėjo ne iš miestų. Nebūdamas kalbos mokslo atstovu, drįstu spėti, kad jų kartos kalbininkai gimdavo tik kaime. Jie nelygint artojai, nuo dirvos šaknų atsinešdavo gimtosios kalbos pajautą, šilumą, prierašumą ir pamaldžią pagarbą jai. Z. Zinkevičius – iš Juodáusių kaimo nuo Ukmergės. Z. Zinkevičiaus lavinimosi ir mokslų akademijos: Juodáusių šešiametė mokykla, Ukmergės gimnazija, Vilniaus universitetas. Universitetas – Jo likimas ir tvirtovė. Jai skirta beveik penketas gyvenimo dešimtmečių: nepaisydamas gyvenimo nelaisvėje trukdžių, įveikė visas akademinės karjeros pakopas, vadovavo katedroms, dirbo Istorijos-filologijos fakulteto prodekanu, Lietuvai atkūrus nepriklausomybę – Lietuvių kalbos instituto direktoriumi ir Švietimo ir mokslo ministru.

Z. Zinkevičius – retai pasitaikančio talento ir didelių gebėjimų mokslininkas. Dar nebūdamas akademiku tėvynėje, sovietmečiu, buvo išrinktas Švedijos karališkosios literatūros, istorijos ir senovės mokslų akademijos nariu. Po to pripažinimo vardai vos spėjo vyti tarptautinius įvertinimus pelniusius Jo veikalus: LMA, Lietuvių katalikų mokslų akademijos, Norvegijos tikslųjų ir humanitarinių mokslų akademijos tikrasis narys, Latvijos mokslų akademijos užsienio narys, Latvijos universiteto ir Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktaras, tarptautinė Herderio, dvi Lietuvos mokslo premijos, trečioji, gal svariausia – Mokslo pažangos premija. Nepriklausomybę atgavusi šalis Jį įvertino aukštais valstybiniais apdovanojimais. Pasiekimų pamatas – apie 1 000 straipsnių, 63 knygomis paskelbtos monografijos, vadovėliai, mokymo priemonės, straipsnių rinkiniai ir mokslo populiarinimo veikalai, sudaryti keturių tomų Kazimiero Būgos raštai, 13 mažesnėmis knygomis ir knygelėmis paskelbtų dėstomų kursų

programų, platesnei visuomenei skirtų šviečiamųjų leidinių, dviejų disertacijų autoreferatai ir Jono Palionio asmeninė bibliografija. Jei siūlytų rinktis reikšmingiausią veikalą, nedvejodamas įvardytiau šešiatomę „Lietuvių kalbos istoriją“, o jei vieną ar du iš tų tomų – rinkčiausi trečiąjį ir ketvirtąjį, skirtą senųjų raštų kalbos istorijai. Juose dideliu atidumu vertinami raštijos paminklai, kurie dėjo pamatus lietuvių kalbos mokslui ir literatūrai. Juose mokslininkas kalbino Mažvydą ir Donelaitį. Iš gilaus įsitikinimo Akademikas teigė: „Mano gyvenimo tikslas – lietuvių kalbos istorija“. Mažoji Lietuva buvo Jo nuolatinės traukos erdvė. Sukauptas žinias apibendrino keturtomėje „Mažosios Lietuvos enciklopedijoje“. Jai rašė straipsnius ir redagavo jos tomus.

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriuje Akademikas praleido tris dešimtmečius. Buvo autoritetas esantiems ir būsimiems akademikams. Dažniausiai sulaukdavo pritarimo rengti lietuvių kalbai skirtas konferencijas, kurias kartu su akademiku Algirdu Sabaliausku ir organizuodavo. Vertindamas Akademijos rengiamiems konkursams teikiamus darbus, palaikė jaunuosius mokslininkus, ieškojo talentų. Akademinėje veikloje Zigmas Zinkevičius pasižymėjo atkaklumu, darbštumu, reiklumu sau ir kitiems. Baigdamas kalbą, pacituosiu Jo charakterio ir stuburo tvarumą nusakančius žodžius, pasakytus per paskutinę Jo amžiaus sukakties šventę LMA rūmuose: „Per ilgą savo gyvenimą esu daug ko matęs. Patyriau ir šilto ir šalto. Pergyvenau daug valdžių. Nė vienai nepataikavau. Buvau kietas. Niekuomet nekeičiau savo pažiūrų. Dėl to buvau nemėgiamas tų, kurie savo pažiūras kaitaliojo. Toks jau esu, toks ir mirsiu“.

Dėl skaudžios netekties rūpestingąją Akademiko žmoną Reginą Lisaitę-Zinkevičienę, šeimos narius ir kitus jam brangius žmones nuoširdžiai užjaučia Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus, visos Lietuvos mokslų akademijos bendruomenės nariai.

LMA užsienio narys Bal Radžas Sėgalis (Bal Raj Sehgal) 1933 09 02–2018 02 26

Vasario 26 d. Filadelfijoje (JAV), eidamas 85-uosius metus, mirė žymus mokslininkas, branduolinės energetikos atstovas, LMA užsienio narys prof. Bal Radžas Sėgalis.

B. R. Sėgalis gimė 1933 m. Indijoje. 1955 m. baigė Delio (Indija) universitetą, įgydamas mechaninės inžinerijos bakalauro laipsnį. 1957 m. JAV Kalifornijos universitete (Berklis) įgijo inžinerijos

mokslių magistro, o 1961 m. – inžinerijos mokslų daktaro laipsnį.

Jungtinėse Amerikos Valstijose B. R. Ségalis tyrė lengvojo vandens reaktorių darbą, pagerino šilumos ir hidraulinio reagavimo lengvojo vandens reaktorių

sistemų prognozių tikslumą sutrikimų ir avarijų metu, parengė „sunkių avarijų“ programų projektus, o nuo 1992 m. Švedijoje rūpinosi atominių elektrinių sauga. Jis inicijavo ir parengė reaktorių saugos mokslinių tyrimų programą. Profesorius 1992 m. rugpjūčio mėn. kartu su iš Lietuvos kilusia žmona iš JAV persikėlė į Švediją ir ėmėsi padėti Lietuvai gerinti Ignalinos atominės elektrinės (IAE) saugą. Pirmoji išsami analizė 1996 m. pateikta moksliniam posėdžiui Kanadoje. Matydamas, kad Lietuvai reikia savų branduolinės energetikos mokslininkų ir inžinierių, Profesorius savo fondų lėšomis rėmė tris studentus iš Lietuvos: buvo parengti du inžinieriai ir vienas mokslų daktaras. Prof. B. R. Ségalis nuolat dalyvavo IAE saugos apžvalgos posėdžiuose, bendradarbiavo su VATESI. Profesoriaus ir jo studentų darbai prisidėjo prie IAE saugos stiprinimo. Prof. Bal Radžo Ségaliai suteikta pagalba Lietuvos energetikai neužmiršta, Jo atminimas išliks Jį pažinojusių širdyse.

LMA Technikos mokslų skyrius

mokslininkų pripažinimo ženklai

2018 m. vasario 13 d. dekretu Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė Vasario 16-osios – Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga – už nuopelnus Lietuvos Respublikai, Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžiumi apdovanojo Saulių KLIMAŠAUSKĄ – biochemiką, LMA tikrąjį narį,

Vilniaus universiteto profesorių, habilituotą daktarą, aktyvų Lietuvos mokslo pažangos puoselėtoją; Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi – Rimvydą PETRAUSKĄ, Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto dekaną, LMA tikrąjį narį, profesorių, daktarą, aktyvų Lietuvos istorijos populiarintoją.

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė įteikė valstybės apdovanojimą akademikui Sauliui Klimašauskui / Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotr. / Robertas Dačkus

Lietuvos Respublikos
Prezidentė Dalia
Grybauskaitė įteikė
valstybės apdovanojimą
akademikui Rimvydui
Petrauskui / Lietuvos
Respublikos Prezidento
kanceliarijos nuotr. /
Robertas Dačkus

Apdovanoti akademikai už lietuvių kalbos puoselėjimą

Apdovanotieji lietuvių kalbos puoselėtojai. Iš kairės: prof. Algirdas Smilgevičius, „Gimtosios kalbos“ žurnalo rengėja Rita Urnėžiūtė, akad. Vytautas Tamošiūnas, prof. Aurelija Žvirblienė, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkas Audrys Antanaitis, „Gimtosios kalbos“ rengėja Inga Mataitytė ir Punsko visuomenininkas Sigitas Birgelis

Vasario 28 d. Mokslų akademijoje Valstybinė lietuvių kalbos komisija įteikė apdovanojimus už reikšmingus darbus lietuviškos terminijos kūrimo, mokslo kalbos puoselėjimo ir visuomenės kalbinio švietimo srityse. Renginį organizavo Valstybinė lietuvių kalbos komisija, LMA ir Lietuvos akademinių leidyklų asociacija. Laureatus sveikino LMA prezidentas

Jūras Banys, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkas Audrys Antanaitis, laureatų atrinkimo komisijos pirmininkė Lietuvių kalbos instituto Terminologijos centro vadovė dr. Albina Auksoriūtė ir kiti.

Skulptūrėlė „Sraigė“ (autorius keramikas Rokas Dovydenas) ir diplomu už lietuviškos imunologijos

ir alergologijos terminijos kūrimą apdovanoti akademikai Vytautas Antanas Tamošiūnas ir Rūta Dubakienė bei Vilniaus universiteto prof. Aurelija Žvirblienė. Jie yra pirmojo 2012 m. išleisto „Aiškinamojo imunologijos ir alergologijos terminų žodyno“ lietuvių kalba sudarytojai. Pagrindinė žodyno paskirtis – pateikti informaciją ir įtvirtinti lietuvišką terminiją imunologijos ir alergologijos srityse. Tai ilgiau nei 10 metų trukusio darbo rezultatas, kurio iniciatorius yra akad. V. A. Tamošiūnas – buvęs LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus (BMGMS) pirmininkas, Lietuvos imunologų draugijos garbės prezidentas, ilgą laiką jai vadovavęs, Lietuvos mokslo premijos laureatas. Akad. R. Dubakienė – LMA BMGMS Alergologijos komisijos įkūrėja ir ilgametė pirmininkė, VU Medicinos

fakulteto profesorė, Lietuvos mokslo premijos laureatė.

Žodyną kūrė Lietuvos Imunologų draugijos nariai, Vilniaus universiteto, Biotechnologijos instituto, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto mokslininkai. Žodyną sudaro lietuviškoji aiškinamoji dalis ir dalykinė rodyklė. Jame abėcėlės tvarka išdėstyta ir sukurčiota apie 700 svarbiausių imunologijos ir alergologijos terminų su anglų kalbos atitikmenimis. Pateiktas kiekvieno termino trumpas paaiškinimas ir retkarčiais vartojami sinonimai. Neabejotina, kad „Aiškinamasis imunologijos ir alergologijos terminų žodynas“ yra svarus indėlis į Lietuvos terminijos istoriją.

Dr. Jadvyga Olechnovičienė, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus mokslinė sekretorė

sveikiname

Sausio 10 d. Algirdui Vaclovui Valiuliui – 75

Sausio 13 d. Benediktui Juodkai – 75

Sausio 31 d. Vytautui Petrui Rancėliui – 80

Sausio 31 d. Jurgiui Kazimierui Staniškiui – 75

Vasario 3 d. Rymantui Jonui Kažiui – 75

Vasario 7 d. Zdislavui Kaveckiui (Zdzisław Kawecki) – 80

Vasario 9 d. Algirdui Jonui
Railai – 75

Vasario 17 d. Antanui
Laurinčikui – 70

Vasario 22 d. Vinfrydui
Drochneriui (Winfried
Drochner) – 75

Kovo 13 d. Dariui
Danusevičiui – 50

sveikiname

Lietuvos mokslų
akademijos
prezidiumas
sveikina
Akademikus,
linkėdamas sveikatos,
energijos, sėkmės,
nuostabių
ir kūrybingų
dienų!

Sausio 18 d. LMA didžiojoje salėje įvyko atsiminimų knygos „Aš esu Etmės Evė. Ieva Simonaitytė amžininkų liudijimuose“, kurią parengė akad. Domas Kaunas, sutiktuvs. Knygą išleido VšĮ „Akademinė leidyba“, dailininkas – Vilniaus dailės akademijos profesorius Alfonsas Žvilis. Platesnė apžvalga apie renginį bus pateikta kitame „LMA žinių“ numeryje.

Leidinio redakcinė taryba: J. Banys (pirmininkas),
V. Basys, A. Bernotas, Z. Dabkevičius, D. Kaunas,
V. Kučinskas, R. Maskoliūnas, V. Nekrošius,
R. Šiaučiūnas, L. Valkūnas, G. Žintelis

Leidinį rengė: S. Aukštinaitenė, A. Bagdonavičienė,
M. Datkūnaitė, A. Daučiūnienė, G. Griežienė,
B. Jaskelevičius, L. Milošienė, E. Narušytė,
J. Olechnovičienė

Kalbos redaktorė A. Bagdonavičienė,
nuotraukos V. Valuckienės,
apipavidalino M. Datkūnaitė

© Lietuvos mokslų akademija,
Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius
<http://lma.lt/>

Spausdino UAB „BMK leidykla“,
J. Jasinskio g. 16, 01112 Vilnius

Tiražas 150 egz., nemokamai

ISSN 2029-5707

